

> Retouradres Postbus 40219 8004 DE Zwolle

Gemeente Smallingerland
W.J. Dijk
Postbus 10000
9200 HA DRACHTEN

**Rijksdienst voor
Ondernemend
Nederland**

Postbus 40219
8004 DE Zwolle
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
ffwet@rvo.nl

Onze referentie
WABO/2013/059/ontw.jb
Uw referentie
931645

Bijlagen
3

Datum 25 februari 2014
Betreft Ontwerp- Verklaring van geen bedenkingen

Geacht College,

De Staatssecretaris van Economische Zaken heeft op 31 oktober 2013 een verzoek ontvangen van de gemeente Smallingerland om een verklaring van geen bedenkingen als bedoeld in artikel 2.27 van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (hierna: het verzoek). Het verzoek betreft een aanvraag om een vergunning op grond van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (hierna: Wabo) ingediend door de heer van de Keuken namens Schutte Bouwbedrijf B.V. (hierna: de initiatiefnemer).

Bevoegdheid

Flora- en faunawet

Op grond van artikel 75, derde lid, van de Flora- en faunawet is de Staatssecretaris van Economische Zaken voor zover niet overeenkomstig artikel 68 van de Flora- en faunawet door gedeputeerde staten ontheffing verleend is, of kan worden verleend, bevoegd ten aanzien van beoordeling van aanvragen ter verkrijging van een ontheffing van de verboden genoemd in de artikelen 8 tot en met 18 van de Flora- en faunawet.

Gezien artikel 75d van de Flora- en faunawet is de Staatssecretaris van Economische Zaken tevens bevoegd om te besluiten op het verzoek om een verklaring van geen bedenkingen.

Procedure

Inhoud aanvraag

Het project bestaat uit de sloop en nieuwbouw van huizenblokken rondom de straat Robijnekamp in Drachten. Er bevinden zich 92 woningen en een bedrijfspand binnen de blokken tussen de Schwartzemberghlaan en de Geelgorsstraat. Deze zullen alle worden gesloopt en ook de meeste van de bomen en andere groene elementen zullen worden gerooid. Er zullen 80 woningen voor in de plaats komen.

Verzoek ontwerpverklaring van geen bedenkingen

Op 31 oktober 2013 is van de gemeente Smallingerland een verzoek met kenmerk 931645 ontvangen om een ontwerpverklaring af te geven.

Een aanvulling op het verzoek van de gemeente Smallingerland is op 26 november 2013 ontvangen.

De gemeente Smallingerland is bij brief van 5 december 2013 schriftelijk op de hoogte gebracht van het feit dat de aanvraag op grond van artikel 4:5 Algemene wet bestuursrecht (Awb) nog onvoldoende gegevens of bescheiden bevat om deze in behandeling te kunnen nemen. De ontbrekende gegevens zijn op 17 januari 2014 ontvangen.

Besluit

Reikwijdte verklaring

Een vergunning op grond van de Wabo wordt ingevolge artikel 2.20a van de Wabo niet verleend als de Staatssecretaris van Economische Zaken heeft verklaard dat hij daartegen bedenkingen heeft. De verklaring heeft betrekking op handelingen waar een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet vereist is.

Verklaring

Gelet op de Flora- en faunawet en de Algemene wet bestuursrecht verklaart de Staatssecretaris van Economische Zaken:

Geen bedenkingen te hebben tegen het verlenen van een Omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1 of 2.2 van de Wabo door het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Smallingerland aan de heer van de Keuken.

De Omgevingsvergunning dient ten minste onder de hieronder genoemde beperkingen te worden verleend. Aan de Omgevingsvergunning dienen ten minste de hieronder genoemde voorschriften te worden verbonden ter bescherming van de gewone dwergvleemruis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de huismus (*Passer domesticus*), alsmede ter bescherming van de directe leefomgeving van deze soorten.

De overwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan dit besluit worden in Bijlage 1 toegelicht.

Voorschriften en beperkingen

Algemeen

- a. De Verklaring van geen bedenkingen wordt verleend tot uiterlijk 5 jaar na onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning waar dit besluit deel van uitmaakt.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
25 februari 2014

Onze referentie
WABO/2013/059

- b. De Verklaring van geen bedenkingen maakt deel uit van de Omgevingsvergunning. Daar waar voorschriften uit de Verklaring van geen bedenkingen de inhoud van de Omgevingsvergunning tegenspreken, prevaleert het voorschrift.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
25 februari 2014

Onze referentie
WABO/2013/059

Beperkingen

- a. De Verklaring van geen bedenkingen heeft uitsluitend betrekking op de hierna genoemde soorten en de hierna genoemde verboden handelingen:
- o Artikel 11 voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van holen of andere voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis.
  - o Artikel 11 voor zover dit betreft het verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen van de huismus.
- b. De Verklaring van geen bedenkingen heeft uitsluitend betrekking op de realisatie van het project "931645 (WABO-Ref.nr.), 80 woningen Robijnekamp Drachten", gelegen aan de Schwartzenberghlaan 18-62, Robijnekamp 1-45, Robijnekamp 2-48 en de Geelgorsstraat 25-71 in de stad Drachten in de gemeente Smallingerland, één en ander zoals is weergegeven in figuur 1 van het bij het verzoek gevoegde rapport "Plan van aanpak; sloop en nieuwbouw Robijnekamp Drachten" van oktober 2013.

Voorschriften

Gewone dwergvleermuis

- a. Werk buiten de periode dat het verblijf wordt gebruikt als zomerverblijf, paar- of winterverblijf. De zomerperiode loopt globaal van april tot half oktober, de paarperiode van 15 augustus tot en met 15 oktober en de winterperiode van 1 november tot 1 april. Als een locatie jaarrond wordt gebruikt is de paarperiode de minst kwetsbare periode om te werken, omdat de dieren dan het actiefst zijn. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige¹ op het gebied van vleermuizen.

¹ Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of - bescherming.

- b. Als vooraf tijdelijke voorzieningen zijn gerealiseerd en de dieren hebben voldoende tijd gehad om aan de nieuwe (tijdelijke) verblijfplaatsen te wennen, kan ook in de kwetsbare periode met uitzondering van de winterperiode, worden gewerkt. Hetzelfde geldt wanneer er bestaande alternatieven in de omgeving zijn en de locatie ongeschikt is gemaakt voordat de kwetsbare periode aanbreekt.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
25 februari 2014

Onze referentie
WABO/2013/059

Nieuwe (tijdelijke) voorzieningen:

- c. U dient de 20 vleermuiskasten tijdig te realiseren:
- Voor tijdelijke vervanging van zomerverblijfplaatsen met <10 dieren geldt een gewenningsperiode van minimaal 3 maanden waarin de gewone dwergvleermuizen actief zijn;
  - Voor tijdelijke vervanging van paarverblijfplaatsen geldt een gewenningsperiode van minimaal 6 maanden voorafgaand aan het paarseizoen.
- d. Deze verblijfplaatsen dienen:
- binnen het kerngebied van de groep, en dan zo mogelijk binnen 100 meter, eventueel binnen 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats te worden geplaatst en dit buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden;
  - verschillende microklimaten aan te bieden (clustering met verschillende richtingen);
  - een locatie te hebben die gelijk of beter van kwaliteit is aan de oorspronkelijke situatie wat betreft hoogte (bij voorkeur op minimaal 3 meter hoogte), aanvliegroute, vrije vliegruimte en lichtvrij en moeten vrij zijn van verstoring en buiten bereik van predatoren;
  - bij voorkeur aan gebouwen geplaatst te worden, bij uitzondering aan bomen;
  - wat betreft locaties van tijdelijk vervangende paarverblijfplaatsen worden afgestemd op relatie met functies die het gebied tot geschikt paargebied maken: (massa-) winterverblijfplaatsen, migratieroutes, vliegroutes, foerageergebied)
  - wat betreft locaties van tijdelijk vervangende paarverblijven worden afgestemd met reeds ingenomen territoria van mannetjes.

Permanente voorzieningen:

- e. Voor elke aangetaste of verwijderde verblijfplaats dienen vier nieuwe verblijfplaatsen te worden gerealiseerd.
- f. De permanente voorzieningen dienen zich allen inwendig in het gebouw of als combinatie van inwendig en uitwendig te bevinden, met uitzondering van de vervangende voorzieningen voor zomerverblijfplaatsen (zonder kraamfunctie) van <10 dieren of vervanging van paarplaatsen, waarbij deze permanente voorzieningen ook allen uitwendig aan het gebouw zich mogen bevinden.
- g. Deze verblijfplaatsen dienen:
- een vergelijkbare spreiding in het gebouw te hebben als de oorspronkelijke verblijfplaatsen;
  - zo veel mogelijk dezelfde eigenschappen te hebben als de oorspronkelijke verblijfplaatsen;

- verschillende microklimaten aan te bieden (clustering met verschillende richtingen) en van een met de oorspronkelijke verblijfplaats vergelijkbare materiaal soort en volume te zijn met een vergelijkbare bufferwaarde wat betreft opwarmen en afkoelen;
  - een locatie te hebben die gelijk of beter van kwaliteit is aan de oorspronkelijke situatie wat betreft hoogte (bij voorkeur op minimaal 3 meter hoogte), aanvliegroute, vrije vliegruimte en dienen lichtvrij en vrij zijn van verstoring en buiten bereik van predatoren;
  - Voor vervanging van winterverblijfplaatsen zijn geen standaard oplossingen bekend; dit is maatwerk waarbij altijd een deskundige ingeschakeld dient te worden;
  - zo mogelijk geïntegreerd in het bouwplan te worden opgenomen.
- h. In de nieuwe situatie dient een vergelijkbare hoeveelheid opgaand groen aanwezig te zijn dan in de huidige situatie.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
25 februari 2014

Onze referentie
WABO/2013/059

Huismus

- i. Er dient gewerkt te worden buiten de kwetsbare periode van de voortplanting van de huismus. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. De geschiktheid van de periode voor de uitvoering van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de soort. Een deskundige zal bepalen wanneer en hoe de maatregelen daadwerkelijk uitgevoerd gaan worden.

Nieuwe tijdelijke voorzieningen:

- j. U dient de 28 nestkasten (of vergelijkbare voorzieningen) tijdig, dat wil zeggen minimaal drie maanden voor de werkzaamheden, te realiseren om de vogels te laten wennen aan de nieuwe voorzieningen.
- k. Biedt meerdere nestplekken bij elkaar aan. Zorg dat de openingen minimaal 50 centimeter uit elkaar liggen; dit kan dichterbij elkaar, maar zorg er dan voor dat de nestingang niet zichtbaar is voor de huismus die in de andere nestingang zit.
- l. Deze verblijfplaatsen dienen:
- in de directe omgeving (in de regel binnen 200 meter, bij uitzondering 500 meter) van de oorspronkelijke verblijfplaats worden geplaatst en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden;
  - niet te heet worden in de middagzon: voorkeur heeft een noord of oost expositie of een ligging in de schaduw van een dakgoot of iets desgelijks.
- m. Deze tijdelijke verblijfplaatsen dienen, zo ver ze als zodanig functioneren, jaarlijks te worden schoongemaakt in een periode dat verstoring niet of minimaal optreedt.

Permanente voorzieningen:

- n. U dient 14 strekkende meter aan vogelvide in de nieuwbouw te realiseren.
- o. Belangrijk is dat in de omgeving van de nieuwe nestplaats voldoende dekking aanwezig is en dat er voldoende voedsel (continu) beschikbaar.

Algemeen

- p. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis en de huismus.
- q. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde mitigerende maatregelen. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
25 februari 2014

Onze referentie
WABO/2013/059

Zorgplicht

Gewone dwergvleermuis

- Minimaal 3 dagen (met avondtemperaturen van meer dan 10°C) voorafgaand aan de eigenlijke werkzaamheden dienen de verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt te worden. De basis van het ongeschikt maken is het verstoren van het microklimaat door het creëren van tocht; dit kan op verschillende manieren plaatsvinden. De beste manier om een spouw ongeschikt te maken is het eerst over de volledige hoogte van de muur of verdieping verwijderen van de hoeken van een gebouw waardoor er in de spouw een flinke tocht ontstaat en licht diep in de spouw kan doordringen. Ook kunnen de invliegopeningen, nadat de dieren zijn uitgevlogen, overdadig verlicht worden met bijvoorbeeld bouwlampen of er kan gewerkt worden met zogenaamde "exclusion flaps", waarbij wel uitgevlogen kan worden maar niet opnieuw ingevlogen. Een vleermuisdeskundige moet worden ingeschakeld om de best passende methode te bepalen, uit te voeren en te controleren.
- Tijdens en na de werkzaamheden dient lichtverstoring van verblijfplaatsen en de in- en uitvliegopeningen voorkomen te worden.
- Als tijdens de werkzaamheden toch vleermuizen worden aangetroffen moeten de werkzaamheden onmiddellijk stopgezet worden en moet direct een vleermuisdeskundige ingeschakeld worden.

Huisumus

- Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen verblijfplaatsen ongeschikt te worden gemaakt door ze af te sluiten voordat ze weer gebruikt worden als voortplantingsplaats.

Met vriendelijke groet,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Marco Klaassen
Teammanager Vergunningen

Bijlage 1: overwegingen Flora- en faunawet

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Beschermde soorten

Datum
25 februari 2014

De aanvraag heeft betrekking op de volgende soorten:

Onze referentie
WABO/2013/059

De gewone dwerg vleermuis is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a, van de Flora- en faunawet en is tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. De huismus is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en faunawet. Voor vogels is alleen ontheffing nodig indien het nest valt onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. In Bijlage 2 of 3 wordt dit nader toegelicht.

Verbodsbepalingen

De aanvraag heeft betrekking op ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de gewone dwergvleermuis en de huismus.

Overtreding van verbodsbepalingen

Aantasten voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de soorten

Artikel 11 van de Flora- en faunawet verbiedt de aantasting van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten. De verbodsbepalingen worden enkel overtreden als de door dit artikel beschermde voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen hun specifieke functie niet meer naar behoren kunnen vervullen. De functionaliteit van deze beschermde voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen gaat dan door het uitvoeren van de werkzaamheden achteruit of wordt (volledig) aangetast. De voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen kunnen hierdoor niet meer dezelfde functie aan de beschermde diersoorten bieden als voorheen.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. Binnen het plangebied zijn in totaal 7 verblijfplaatsen van de soort aanwezig. Aan de Schwartzenberglaan 40 en aan de Geelgorsstraat 71 is telkens één zomerverblijf van de soort vastgesteld, die ook gebruikt worden als paarverblijfplaats. Bij de Robijnekamp 1, 23 en 48 is telkens één paarverblijf vastgesteld, en bij de Robijnekamp 26 en 45 is telkens één zomerverblijfplaats. Er zijn tijdens het veldwerk geen grotere zwermende groepen vleermuizen binnen het plangebied waargenomen. Het maximum aantal dieren dat in één verblijfplaats is vastgesteld, is vier exemplaren. Door het ontbreken van zwermgedrag, kan een massa winterverblijfplaats binnen het plangebied worden uitgesloten. Doordat er sprake is van inwendige constructies (spouwmuur/dak) kan de functie van winterverblijfplaats niet worden uitgesloten. Vrijwel de gehele wijk wordt benut als foerageergebied door de soort. Binnen de wijk ontbreken vliegroutes van vleermuizen.

Aantasting van foerageergebieden is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
25 februari 2014

Onze referentie
WABO/2013/059

Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de bladzijden 11 tot en met 13 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Plan van aanpak; sloop en nieuwbouw Robijnekamp Drachten" van oktober 2013 en zoals beschreven in de aanvullende informatie van 17 januari 2014.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de Verklaring van geen bedenkingen echter aanvullende voorschriften opgenomen.

U heeft in januari 2014 20 vleermuiskasten in de directe omgeving van het plangebied opgehangen (binnen een straal van 100 meter van de huidige verblijfplaatsen). U stelt voor om 10 van de als tijdelijke maatregel geplaatste kasten te behouden zodat deze als permanente voorziening voor de gewone dwergvleermuis voor wat betreft zomer- en paarverblijfplaats kunnen fungeren. Bovendien bent u voornemens om 10 inbouwkasten en 8 winterverblijfplaatsen (maatwerkconstructie) te realiseren in de nieuwbouw. U dient echter iedere kwijt te raken verblijfplaats met een factor 4 te mitigeren. Dit betekent dat om de functionaliteit van de verblijfsplaatsen te behouden er in totaal 28 permanente voorzieningen gerealiseerd dienen te worden in de nieuwbouw die als zomer-, paar- en winterverblijfplaats kunnen fungeren. De interne voorzieningen worden per fase in de nieuwbouw gerealiseerd, zoveel mogelijk overeenkomend met de verdeling van de bestaande verblijfplaatsen over de woningen.

Door de fasering van het project zal er op ieder moment voldoende alternatief voor wat betreft zomer- en paarverblijf voor de soort aanwezig zijn in de directe omgeving van het plangebied. Door de in de Verklaring van geen bedenkingen aanvullende maatregelen uit te voeren (werken in de minst kwetsbare periode en rekening houdend met de gewenningsperiode aan de alternatieve voorzieningen (3 maanden in de actieve periode van de soort voor wat betreft zomerverblijfplaatsen; 6 maanden voorafgaande aan de paarperiode voor wat betreft de paarverblijfplaatsen) en het realiseren van 28 permanente alternatieve voorzieningen in de nieuwbouw) blijft de functionaliteit van de zomer- en paarverblijfplaatsen gewaarborgd. Echter, ondanks deze maatregelen worden door de sloop van de woningen zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis verstoord. Immers, de gewone dwergvleermuis wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken. Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de gewone dwergvleermuis wel in de omgeving aanwezig blijft komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding.

Alternatieve voorzieningen ten aanzien van de winterverblijfplaatsen, komen pas in de eerste nieuwbouw gereed. Dit omdat er geen externe voorzieningen bekend zijn die functioneel zijn als winterverblijfplaats voor de soort. De verdelingen van permanente verblijfplaatsen in de nieuwbouw wordt conform de ruimtelijke verdeling van bestaande verblijfplaatsen gerealiseerd. Hierdoor is niet uit te sluiten dat er een tijdelijke vermindering aan winterverblijfplaatsen optreedt. De functionaliteit van winterverblijfplaatsen wordt dan ook niet gewaarborgd.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
25 februari 2014

Onze referentie
WABO/2013/059

Voor de gewone dwergvleermuis is binnen het plangebied geen locaties met essentieel foerageergebied aanwezig. De bestaande bebouwing wordt benut als foerageergebied alsmede het aanwezige groen. Als onderdeel van de werkzaamheden wordt het aanwezige groen verwijderd, dit wordt echter ook per fase uitgevoerd. De bomen aan de Schwarzenberghlaan blijven wel gehandhaafd. Hierdoor blijft er tijdens de werkzaamheden groen binnen het plangebied beschikbaar. Daarnaast blijft de groene inrichting rondom het plangebied behouden. Er blijft daarom voldoende foerageergebied voor de soort tijdens en na de uitvoering van de werkzaamheden beschikbaar.

Overtreding van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet, voor wat betreft het aantasten van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen, is in dit geval dan ook aan de orde.

Huismus

Nesten van de huismus vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van het begrip nesten in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Deze nesten zijn daarom, voor zover ze niet permanent verlaten zijn, jaarrond beschermd.

De huismus is in het plangebied aangetroffen. In totaal zijn er 14 nestplaatsen van de huismus vastgesteld bij de woningen aan de Robijnekamp en de Geelgorstraat. Alle nestplaatsen bevinden zich onder de eerste rij(en) dakpannen. De meeste nestplaatsen bevinden zich aan de voorzijde van de woningen, enkele aan de achterzijden van de woningen. Er is ook foerageergebied gelegen in het plangebied. Aantasting van foerageergebieden is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn.

Door de werkzaamheden kunnen nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen van de huismus worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de bladzijden 11 tot en met 13 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Plan van aanpak; sloop en nieuwbouw Robijnekamp Drachten" van oktober 2013 en zoals beschreven in de aanvullende informatie van 17 januari 2014.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

U heeft in januari 2014 28 nestkasten in de directe omgeving van het plangebied (binnen 200 meter rondom de huidige verblijfplaatsen) opgehangen die als tijdelijke voorzieningen van de huismus kunnen fungeren. Op lange termijn voorziet u in 28 permanente voorzieningen voor de huismus in de nieuwbouw in de vorm van vogelvides (14 strekkende meter aan vogelvide). Met de inrichting van de nieuwe wijk zal worden voorzien in voldoende dekking voor de huismus in de vorm van dichte en/of stekelige struiken, voedsel (insecten of bijvoegend met meelwormen), water en stofbaden (los zand).

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
25 februari 2014

Onze referentie
WABO/2013/059

Vooraf zorgt u voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de nesten of vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de huismus. Door de in de ontheffing aanvullende maatregelen uit te voeren (werken buiten de kwetsbare periode en het rekening houden met de gewenningsperiode van de huismus van 3 maanden waarin de alternatieve en huidige verblijfplaatsen tegelijkertijd aanwezig zijn) blijft de functionaliteit gewaarborgd. Echter, ondanks deze maatregelen wordt door de sloop van de woningen nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen van de huismus verstoord. Immers, de huismus wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken. Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de huismus derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist.

Overtreding van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet, voor wat betreft het aantasten van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen, is in dit geval dan ook aan de orde.

Is ontheffing mogelijk?

Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet kan voor het project ontheffing van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet slechts verleend worden wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt voor soorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn, de Vogelrichtlijn of bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen.

Belang

De belangen waarnaar verwezen wordt in artikel 75, zesde lid, onderdeel c, van de wet zijn genoemd in artikel 2, lid 3 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van de belangen: 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

Voor soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrictlijn kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Habitatrictlijn. Het door u aangevraagde belang 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' is niet genoemd in de Habitatrictlijn. De aanvraag is met betrekking tot de gewone dwergvleermuis daarom uitsluitend beoordeeld op grond van het belang 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'. Voor vogels kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Vogelrichtlijn. Het door u aangedragen belangen 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en de 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' zijn niet genoemd in de Vogelrichtlijn. De belangen genoemd in artikel 2, derde lid, aanhef en onder 'e' en 'j', van het Vrijstellingsbesluit kunnen in dit geval echter wel aan de ontheffingverlening ten grondslag liggen, er is immers geen sprake van verstoring met wezenlijke invloed.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
25 februari 2014

Onze referentie
WABO/2013/059

De doelstelling van het project is om binnen de bestaande stedenbouwkundige structuur de woonkwaliteit te verbeteren, differentiatie in woningtypen en eigendom aan te brengen en de voorraad betaalbare woningen te behouden. De bestaande woningen (jaren '50) zijn klein, verouderd en hebben energielabel E/F. Uit technisch en constructief onderzoek blijkt dat de technische staat van de woningen erg slecht is. Door de slechte stand van de bestaande woningen zijn deze slecht verhuurbaar, waardoor de wijk inmiddels is afgegleden tot achterstandswijk met de nodige onrust en criminaliteit. De overheid streeft naar het terugdringen van het energieverbruik. De nieuwbouw woningen hebben dan ook de energielabel A+.

Gelet op het voorgaande en de onverminderde actualiteit van de naar voren gebrachte omstandigheden ben ik van oordeel dat het belang 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' voldoende onderbouwd zijn om de negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis en de huismus, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, rechtvaardigen.

Daarnaast worden de werkzaamheden die nodig zijn voor de realisatie van het project uitgevoerd in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Ten behoeve van dit belang kan ontheffing worden verleend, mits geen benutting of economisch gewin plaatsvindt en zorgvuldig wordt gehandeld. Van benutting of economisch gewin van de huismus is geen sprake. Ik verwacht dat er door het realiseren van het project geen permanent negatieve effecten optreden ten aanzien van de aanwezige populatie van de huismus.

Andere bevredigende oplossing

De huizen in het plangebied zijn slecht geïsoleerd. De overheid streeft naar het terugdringen van het energieverbruik. Het enige reële alternatief voor verbetering van het energielabel van de bestaande woningen is ingrijpende renovatie.

Ook bij renovatie zouden de bestaande verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de huismus verloren gaan. Na-isoleren van een spouw heeft voor vleermuizen bovendien ook nog een potentieel dodelijk effect, omdat in bestaande bouw vleermuizen lastig te verjagen zijn. Indien de te slopen woningen op een juiste manier ongeschikt worden gemaakt, kan dit bij sloop en nieuwbouw goed worden voorkomen. De wens was om een deel van de bestaande woningvoorraad te behouden voor de huidige doelgroep, maar gezien de slecht staat van de woningen worden alle woningen vervangen door nieuwbouw. Sloop en nieuwbouw vormen daarom het enige reële alternatieve voor de bestaande problemen in de wijk.

Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare periode) wordt schade aan gewone dwergvleermuis en de huismus zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Gunstige staat van instandhouding

Gewone dwergvleermuis

Zoals hiervoor is geconstateerd komt de functionaliteit van de winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis door de voorgenomen werkzaamheden in het geding. Ook is sprake van verstoring van paar- en zomerverblijfplaatsen. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u bovengenoemde maatregelen voor. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de Verklaring van geen bedenkingen echter aanvullende voorschriften opgenomen. Er zijn voldoende (tijdelijke) kasten opgehangen en ook voor de lange termijn worden er (door het naleven van de aanvullende in de ontheffing opgelegde voorschriften) voldoende permanente maatregelen getroffen. De gewone dwergvleermuis blijft in de omgeving aanwezig. De gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de verklaring opgenomen voorschriften.

Huisumus

Zoals hiervoor is geconstateerd komt de functionaliteit van de nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen van de huismus door de voorgenomen werkzaamheden niet in het geding, maar is wel sprake van verstoring. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u bovengenoemde maatregelen voor. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de Verklaring van geen bedenkingen echter aanvullende voorschriften opgenomen. Er zijn voldoende (tijdelijke) kasten opgehangen en ook voor de lange termijn worden er voldoende permanente maatregelen getroffen (vogelvides in de nieuwbouw). Daar de huismus wel in de omgeving aanwezig blijft gaat er geen wezenlijke invloed uit van deze verstoring. De gunstige staat van instandhouding van de huismus komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de verklaring opgenomen voorschriften.

Conclusie

Ik verklaar geen bedenkingen te hebben tegen het afgeven van een omgevingsvergunning, als bedoeld in artikel 2.27, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, mits hieraan de in deze verklaring genoemde voorschriften en beperkingen worden verbonden.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
25 februari 2014

Onze referentie
WABO/2013/059

Bijlage 2: mededelingen

Bescherming Natura 2000-gebieden

De bescherming van Natura 2000-gebieden is geregeld in de Natuurbeschermingswet. Om de gevolgen voor een Natura 2000-gebied te beoordelen moet onder meer een passende beoordeling worden uitgevoerd.

Deze beoordeling op grond van de Flora- en faunawet treedt niet in de plaats van een passende beoordeling op grond van de Natuurbeschermingswet. Ook geeft de uitkomst van een beoordeling op grond van de Flora- en faunawet geen indicatie voor de uitkomst van een passende beoordeling.

Soortenbescherming

Zorgplicht

Voor alle soorten geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling, ontheffing of vergunning. Op grond hiervan dient de initiatiefnemer zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Aanwezigheid vogels

De initiatiefnemer dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Ik wijs de initiatiefnemer erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voorts wijs ik de initiatiefnemer erop dat verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken jaarrond zijn beschermd. Voor het verwijderen van dergelijke verblijfplaatsen is te allen tijde een ontheffing vereist.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
25 februari 2014

Onze referentie
WABO/2013/059

Bijlage 3: Begripsbepalingen

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
25 februari 2014

Onze referentie
WABO/2013/059

In dit besluit wordt verstaan onder:

Begrip	Toelichting
Bijlage 1, behorende bij het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten	Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (Stb. 2000, 525), laatstelijk gewijzigd bij Stb.2012, 615
Nest	Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en, voor zover het geen nestvlieders betreft, het grootbrengen van de jongen. In de context van artikel 11 van de Flora- en faunawet moet onder nest ook de inhoud en de functionele omgeving daarvan, voor zover het broedsucces van vogels daarvan afhankelijk is, worden begrepen. Daartoe zijn alle activiteiten begrepen die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen.
Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats	Tot voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet worden locaties gerekend waarin zich kraamkolonies, paarverblijven, overwinteringsplaatsen en verblijven van groepen mannetjes bevinden, afhankelijk van de soort. Essentiële migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder. Daarnaast vallen ook tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen (bijvoorbeeld nesten, holen, burchten) of standplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per exemplaar hieronder.
Deskundige	Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige: <ul style="list-style-type: none"> o op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of o op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of

- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of - bescherming.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
25 februari 2014

Onze referentie
WABO/2013/059